

Sygn. akt V ACa 196/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Piotrowska (spr.)
Sędziowie:	SA Tomasz Pidzik SA Jadwiga Galas
Protokolant:	Diana Pantuchowicz

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa S. K.

przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej w W. (poprzednio Bank (...)Spółka Akcyjna we W.)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 8 marca 2018 r., sygn. akt I C 185/17

1. oddala apelację;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Tomasz Pidzik	SSA Irena Piotrowska	SSA Jadwiga Galas
-------------------	----------------------	-------------------

Sygn. akt. V ACa 196/18

UZASADNIENIE

Powód S. K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Banku (...) SA we W. – obecnie (...) Bank (...) S.A. w W. kwoty 91.243,02 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, ewentualnie o ustalenie nieważności umowy.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił powództwo i orzekł w przedmiocie kosztów procesu.

W motywach tego rozstrzygnięcia wskazano na następujące okoliczności faktyczne oraz ich ocenę prawną.

Powód był dłużnikiem (...) Bank SA z tytułu dwóch umów kredytu zaciągniętych i spłacanych były w złotych polskich. Przedstawiciel pozwanego skontaktował się z powodem i zaproponował mu pobranie kredytu w CHF z przeznaczeniem na spłatę zobowiązań w (...) Banku SA. Powód, po wstępnym rozeznaniu sprawy, uznał że kredyt w CHF będzie dla niego korzystniejszy niż dotychczasowe zobowiązania złotówkowe i przystąpił do załatwiania formalności związanych z zawarciem proponowanej mu umowy. We wniosku o kredyt złożonym w dniu 22 kwietnia 2008 r. wskazano między innymi, iż ma on zostać zaciągnięty na spłatę sprecyzowanych zobowiązań z oddaniem ich wysokości w PLN, określono walutę kredytu na CHF i kwotę kredytu w CHF, zaznaczając, że kwota kredytu będzie oprocentowana wg zmiennej stopy opartej o LIBOR 3M plus 0,80%. Spłata zobowiązania miała nastąpić w 348 ratach.

Umowa zawarta została z datą 28 maja 2008 r. Bank na podstawie decyzji o udzieleniu kredytu z dnia 21 maja 2008 r. udzielił powodowi kredytu mieszkankowego/inwestorskiego w wysokości 235.061, 37 CHF. Z postanowień umowy kredytowej wynikało, że w okresie kredytowania powód jest uprawniony do wykonania dowolnej ilości konwersji (zmiany) waluty kredytu pomiędzy walutami z oferty kredytów mieszkaniowych /inwestorskich ozwanego (art. 3.01. umowy). Powód zobowiązał się do wykorzystania uzyskanych środków na spłatę dwóch kredytów w innym Banku tj. w (...) Bank SA .Rachunki w (...) Bank SA prowadzone były w PLN, a wpłata nastąpić miała tytułem spłaty zobowiązań powoda (art. 3.07 umowy). Podano, że z wzorca umowy wynika, iż uruchomienie kredytu co do zasady nastąpić mogło w zależności od waluty rachunku na który przelew miał być dokonany w trzech wariantach:

- w złotych polskich przy wykorzystaniu bieżącego kursu kupna dewiz dla CHF obowiązującego w pozwanego w dniu uruchomienia kredytu,
- w złotych polskich przy wykorzystaniu negocjowanego kursu kupna dewiz,
- w walucie kredytu tj. w CHF.

Wskazano, że oprocentowanie kredytu ustalono jako zmienne i obliczone jako suma stawki LIBOR dla trzymiesięcznych depozytów międzybankowych w CHF i marży w wysokości 0,8 punktu procentowego (art. 3.05 umowy) Prowizja była zerowa (art. 3.08 umowy).

Zaznaczono, że walutą spłaty kredytu co do zasady był CHF (art. 3.09 pkt 3 umowy). Istniała możliwość spłaty kredytu w złotych polskich przy wykorzystaniu bieżącego kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu realizacji należności.

Kredyt uruchomiony został w dniu 3 czerwca 2008 r. po kursie równym 2,05 zł. W tym dniu obowiązywały u pozwanego trzy różne kursy kupna dla dewiz w CHF tj. od godz. 7.21 kurs 2.0425, od godz. 10.22 kurs 2.0452 i od godz. 16.09 kurs 2.0279.

Powód początkowo spłacał kredyt w złotych polskich przy wykorzystaniu bieżącego kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu realizacji należności. Począwszy od października 2009 r. powód zaczął dokonywać spłat bezpośrednio w CHF, do czego upoważniony był zgodnie z art. 3.09 umowy i w taki też sposób spłaca raty do chwili obecnej.

Ustalono, że powód został pouczony przez pozwanego o ryzyku zmiany stóp procentowych i ryzyku walutowym. Otrzymał pisemne opracowanie przygotowane dla konsumentów w prostym i zrozumiałym dla osób nie mających fachowego przygotowania języku.

Przed podpisaniem umowy powód nie zapoznał się jednak ani z doręczonym mu opracowaniem o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej dla kredytobiorców, ani nawet z treścią umowy.

Podniesiono, że w chwili zawierania umowy kredytowej powód był pośrednikiem kredytowym współpracującym z pozwanym. Miał podpisaną z pozwanym umowę na sprzedaż kredytów hipotecznych i przyprawdzał klientów zainteresowanych kredytami dewizowymi.

Sąd Okręgowy nie dał wiary zawartym w pozwie twierdzeniom, iż powód zainteresowany był zaciągnięciem kredytu złotówkowego na spłatę zobowiązań złotówkowych, a kredyt w CHF został mu narzucony przez pozwanego pod pretekstem braku zdolności kredytowej dla kredytów złotych. Za nieprawdziwe uznano także twierdzenia, że powód nie miał możliwości negocjowania jakichkolwiek warunków umowy – podając, że wynegocjował zerową prowizję, a także korzystny kurs po jakim kredyt został uruchomiony. Za niewiarygodne uznano twierdzenia, że powód nie został poinformowany przez pozwanego o ryzyku kursowym.

Wnioski powoda o powołanie biegłego na okoliczność czy stosowane pozwanego kursy walut doprowadziły do nadpłaty ze strony powoda, a także na okoliczność ustalenia kosztów kredytu udzielonego powodowi poprzez wyliczenie tych kosztów w oparciu o stopę LIBOR 3M z pominięciem klauzul waloryzacyjnych oraz WIBOR 6M jak dla kredytów złotówkowych celem ustalenia różnicy między kosztami obu kredytów, oddalono uznając, że okoliczności, które miały być przedmiotem dowodzenia nie były istotne dla rozpoznania sprawy. Z tych samych względów oddalono wnioski dowodowe zawarte w pkt 6 i 7 odpowiedzi na pozew oraz wniosek o przesłuchanie świadka K. K..

Sąd Okręgowy podkreślił, że sporna umowa kredytu nie jest umową o kredyt denominowany do CHF lub kredyt indeksowany w rozumieniu art. 69 ust 2 pkt 4a i ust 3 ustawy prawo bankowe. Wyjaśniono, że istotą tych umów (denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej) jest bowiem ich przeliczenie na złote polskie, bądź poprzez wyrażenie kwoty zobowiązania w walucie obcej i jej następcze przeliczenie, bądź poprzez odniesienie wartości wyrażonej w PLN do równowartości tej kwoty w innej walucie. Podano, że treść umowy wskazuje jednoznacznie, iż jakiegokolwiek przeliczenie wartości kredytu na złote polskie nie było jej elementem przedmiotowo istotnym. Była to umowa o kredyt walutowy (dewizowy) tj. taka w której świadczenia stron co do zasady od początku określone zostały w walucie obcej tj. w CHF i mogły być wykonane w CHF, a jakiegokolwiek przeliczenie na złote polskie (lub inną niż PLN i CHF walutę) następowało fakultatywnie wedle wyboru kredytobiorcy. Zaznaczono, że wniosek taki wypływa wprost z art. 3.01 pkt 1 umowy, określającego kwotę i walutę kredytu, art. 3.07 pkt 3.2 umowy określającego możliwość uruchomienia kredytu w CHF, a także z art. 3.09 pkt 3 zdanie pierwsze umowy, z którego wynika, iż zasadą jest spłata kredytu w CHF.

Przyznano, że umowa kredytowa skonstruowana została przy użyciu wzorca przygotowanego przez pozwanego, wzorzec ten jednak przewiduje w przypadku kwestionowanych postanowień umownych różne opcje, pozostawiając kredytobiorcy wybór konkretnego rozwiązania co do waluty uruchomienia kredytu, czy waluty jego spłaty i sposobu dokonywania przeliczeń w wypadku wyboru złotych polskich. Podano, że odnośnie do waluty uruchomienia kredytu i możliwości przeliczenia świadczenia na PLN wzorzec umowy w art. 3.07 pkt 3 przewiduje aż trzy warianty: 1) w złotych polskich przy wykorzystaniu bieżącego kursu kupna dewiz dla CHF obowiązującego w pozwanego w dniu uruchomienia kredytu (co w praktyce oznacza kurs ustalany samodzielnie przez bank), 2) w złotych polskich przy wykorzystaniu negocjowanego kursu kupna dewiz, 3) w walucie kredytu tj. w CHF (w zasadzie przewiduje zatem wszystkie możliwości poza kursem ustalany samodzielnie przez kredytobiorcę, co z oczywistych względów w obrocie się nie zdarza). Zaznaczono, że wybór sposobu uruchomienia kredytu leżał po stronie powoda jako kredytobiorcy i to powód zdecydował o wypłacie środków kredytu w PLN na rachunki umiejscowione w (...) Banku. Wybór takiego sposobu uruchomienia kredytu warunkowany był celem kredytu tj. spłatą zobowiązań zaciągniętych w innym banku w walucie polskiej. Podkreślono, że wybór ten dokonany został przez powoda, który decydując się na zaciągnięcie kredytu u pozwanego określił jego cel i wskazał rachunki bankowe na które pozwany miał przelać środki uzyskane z kredytu. Zarówno cel kredytowania jak i numery rachunków bankowych, na które środki przelano zostały z powodem indywidualnie uzgodnione.

Stwierdzono, że uruchomienie kredytu nastąpiło po kursie zbliżonym do najkorzystniejszego dla powoda obowiązującego w dniu uruchomienia kredytu, jednak pozwany nie zdołał wykazać, że w toku zawierania umowy z powodem doszło do negocjacji kursu ale wykazał, że taka możliwość istniała - wynika to zarówno z wzorca umowy, jak i z zeznań świadka M. S.. Zaznaczono, że wzorzec przewidywał jeszcze trzeci wariant - realną możliwość wypłaty kredytu w CHF, czym powód z uwagi na cel umowy nie był zainteresowany.

Podobnie spłata kredytu mogła od początku następować w CHF. To powód wybrał inną opcję tj. spłatę w złotych polskich przy wykorzystaniu kursów tabelarycznych stosowanych przez pozwanego z dnia spłaty, co w praktyce oznaczało, że zdecydował się korzystać z usługi kantorowej świadczonej przez pozwanego. Od tej możliwości w październiku 2009 r. i od tej daty spłacał kredyt zgodnie z zasadą określoną w 3.09 pkt 3 zdanie pierwsze umowy tj. w CHF.

Odwołując się do treści przepisu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. i art. 385⁽¹⁾ § 3 k.c. podkreślono, że postanowienie umowne, iż walutą kredytu jest frank szwajcarski, opisanie wysokości zobowiązanie w CHF i zastrzeżenie iż walutą spłaty kredytu jest CHF stanowią postanowienia określające główne świadczenia stron - zostało sformułowane jednoznacznie i nie mogą być uznane za klauzule niedozwolone. Podano, że żadne okoliczności sprawy nie wskazują aby powód został nakłoniony do zawarcia umowy kredytu walutowego poprzez jakiegokolwiek nierzetelne praktyki banku.

Uznano, że to powód – po powzięciu informacji o możliwości pokrycia swoich zobowiązań złotych kredytem CHF uznał, że rozwiązanie takie jest dla niego bardzo korzystne. Przy zawarciu umowy pozwany udzielił powodowi wszelkich informacji i pouczeń dotyczących ryzyka związanego z zaciągnięciem zobowiązania w walucie innej niż PLN, w tym informacji o tzw. spreadzie walutowym i ostrzeżenia, że może on stanowić dodatkowy koszt kredytu. Okoliczność, że powód nie był zainteresowany zapoznaniem się z tą informacją i jej analizą nie może obciążać pozwanego.

Postanowienia umowne dotyczące sposobu przeliczania kapitału w dniu uruchomienia kredytu oraz przeliczania rat kapitałowo – odsetkowych, w ocenie Sądu pierwszej instancji, również nie noszą cech klauzul niedozwolonych. Podkreślono, że wzorzec w zakresie spornych postanowień zawierał możliwość wyboru różnych opcji. Wybór leżał po stronie powoda. Nie można zatem uznać, że powód nie miał żadnego wpływu na treść umowy w zakresie tych postanowień (art. 385¹ § 3 k.c.).

Przyjęto, że okoliczność, iż powód działał przy zawarciu spornej umowy jako konsument nie zwalnia go z obowiązku dochowania jakiegokolwiek staranności przy prowadzeniu swoich spraw i nie daje podstaw do obarczania kontrahenta skutkami zaniedbań tej staranności.

Za niezasadny uznano zarzut powoda dotyczący nieważności umowy w związku z treścią art. 358 k.c. w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia umowy. Podano, że przepis ten brzmiał: „Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim”. Wyjątek od tej zasady przewidywał m.in. art. 3 ust. 3 w związku z art. 9 prawa dewizowego w brzmieniu obowiązującym od 21 kwietnia 2007 r. (Dz.U.2007/61, poz. 410), a dotyczył on działalności banków. Również art. 69 ust. 2 pkt 2 prawa bankowego w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia umowy, jako obligatoryjny element umowy wskazywał określenie kwoty i waluty kredytu, co oznacza, że ustawa dopuszczała możliwość udzielenie kredytu w walucie innej niż polska.

Odnosząc się do sformułowanego pozwie żądania ustalenia nieważności umowy uznano, że jest ono chybione również z uwagi na brak interesu prawnego po stronie powoda w dokonaniu takiego ustalenia (art. 189 k.p.c.).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości i wniósł o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa

procesowego przed Sądem II instancji ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji celem ponownego rozpoznania, w tym orzeczenia o kosztach procesu Sądu II instancji.

Ponadto powód wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z:

- a) zestawienia tabelarycznego stanowiącego załącznik do pozwu Na okoliczność ustalenia wysokości nadpłat związanych ze stosowaniem w pozwanym banku klauzul przeliczeniowych i ustalenia różnicy wynikającej z porównania kredytu uruchomionego i wykonywanego w oparciu o klauzule przeliczeniowe będące w ocenie powoda abuzywnymi i bez tych klauzul
- b) opinii biegłego do spraw rachunkowości i finansów ze specjalnością w dziedzinie bankowości na okoliczność ustalenia stanu nadpłat powoda przy założeniu bezskuteczności klauzul przeliczeniowych odwołujących uruchomienie i spłatę kredytu do kursu franka szwajcarskiego obowiązującego w pozwanym banku

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia polegający na przyjęciu, że:

- a) powód składał wniosek kredytowy na udzielenie kredytu w walucie franka szwajcarskiego i samodzielnie wybrał tę walutę jako walutę zobowiązania, gdy z dowodów w sprawie wynika, że powód nie wypełniał wniosku kredytowego a jedynie złożył podpis pod wypełnionym przez pracownika pozwanego blankietem, co w konsekwencji doprowadziło do wadliwego ustalenia, że powód wybrał walutę franka szwajcarskiego jako walutę zobowiązania kredytowego i zrezygnował z kredytu złotowego z własnej woli oraz miał inną alternatywę kredytową,
- b) powód miał możliwość wyboru waluty uruchomienia kredytu i wybrał walutę PLN, podczas gdy z treści art. 3.07 ust. 3 umowy wprost wynika, że waluta uruchomienia kredytu jest uzależniona od waluty rachunku wskazanego w art. 3.07 ust. 2 a tym samym powód nie miał możliwości wyboru waluty uruchomienia kredytu i był zobligowany do złożenia dyspozycji uruchomienia kredytu w złotówkach i zapewnienia w ten sposób zysku dla pozwanego z tytułu działalności kantorowej, powyższe w konsekwencji doprowadziło do błędnego ustalenia, jakoby powód miał możliwość wyboru waluty uruchomienia kredytu Polegający na przyjęciu, że kurs kupna dewiz obowiązujący w Banku w dniu uruchomienia kredytu był indywidualnie uzgodniony z powodem i ustalony na poziomie 2,05 zł, podczas gdy fakt ten nie wynika z żadnego dowodu przeprowadzonego w toku sprawy a u pozwanego w dniu uruchomienia kredytu o godzinie 10:22 Obowiązywał kurs 2,0452 zł, co świadczy o zaokrągleniu kursu do dwóch miejsc po przecinku i nie może być podstawą ustalenia przeprowadzenia indywidualnych uzgodnień między stronami,
- c) powód spłacał kredyt w złotych polskich przy wykorzystaniu bieżącego kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu realizacji należności a od października 2009 r. dokonywał spłat bezpośrednio w CHF, podczas gdy powód nie mógł spłacać kredytu w polskich złotych gdyż raty kapitałowo-odsetkowe kredytu wyrażone były w CHF, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód samodzielnie wybrał ten sposób spełnienia świadczenia, godząc się na zysk Banku,
- d) powód został pouczony przez pozwanego o ryzyku zmiany stóp procentowych i ryzyku walutowym oraz wyjaśniono inne pojęcia związane z udzielaniem kredytów w walucie innej niż PLN, podczas gdy z dowodów zgromadzonych w aktach sprawy co prawda wynika, że powód podpisał szereg oświadczeń dotyczących zapoznania się z ryzykiem, aczkolwiek nie wynika, żeby przekazywane informacje nie miały charakteru formalnego i miały charakter rzeczywisty, prawdziwy, rzetelny i wystarczający do ustalenia wypełnienia przez Bank obowiązku informacyjnego względem kredytobiorcy-konsument,
- e) powód był pośrednikiem kredytowym współpracującym z pozwanym i przyprowadzał klientów zainteresowanych kredytami dewizowymi, podczas gdy powód nie zajmował się kredytami dewizowymi i nie przyprowadził żadnego innego klienta do Banku,

f) Bank dokonywał faktycznych a nie fikcyjnych transakcji walutowych obligujących powoda do ponoszenia z tego tytułu określonych, wymiernych kosztów a powód wyrażał na to zgodę;

2. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść orzeczenia, a to:

a) art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych powoda o dopuszczenie i dowodu z dokumentu - zestawienia tabelarycznego stanowiącego załącznik do pozwu i oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw rachunkowości i finansów, ze specjalnością w dziedzinie bankowości;

b) art. 321 k.p.c. polegający na zbędnym badaniu przesłanek istnienia interesu prawnego powoda w zakresie żądania ustalenia nieistnienia prawa albo stosunku prawnego (art. 189 k.p.c.) - nieważności umowy, podczas gdy z treści pozwu jednoznacznie wynika, iż powód wystąpił z dalej idącym żądaniem zasądzenia;

c) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, sprowadzającej się do:

- kontrfaktycznej w stosunku do zeznań powoda i pozostałych dowodów oceny w przedmiocie możliwości majątkowych i finansowych powoda, przekładających się na zdolność kredytową do wzięcia kredytu w złotych i we frankach szwajcarskich i wyciągnięcia błędnych wniosków co do faktycznej oceny zdolności kredytowej,

- wykazania możliwości i faktu indywidualnego negocjowania postanowień umownych z Bankiem, podczas gdy żaden z dowodów nie wskazuje na możliwość negocjowania istotnych postanowień umownych z Bankiem;

- wewnątrznie sprzecznej oceny w zakresie indywidualnie negocjowanych postanowień umownych poprzez odmowę przyznania prawdziwości twierdzeń powoda o braku indywidualnego uzgodnienia kursu walutowego i jednocześnie dostrzeżenie autonomicznego zaokrąglenia kursu walutowego w górę do pełnego grosza,

- braku dostrzeżenia istoty (przedmiotu) nienegocjowanych i hipotetycznie negocjowanych postanowień umownych i wpływu tych postanowień na prawa i obowiązki stron umowy,

- sprowadzenie formalnych informacji przekazywanych w drodze pisemnej do rangi wyczerpujących informacji, bez zbadania rzeczywistego zakresu, sposobu i metod przekazania informacji o ryzyku walutowym, ryzyku zmiany oprocentowania i pozostałych konsekwencjach kredytu hipotecznego, niezależnie od walutowego charakteru zobowiązania.

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

a) art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 3.07 ust. 2, 3 i 4 umowy z dnia 28 maja 2008 r.

poprzez błędną wykładnię zapisów umownych, która prowadziła do konstatacji, że powód miał możliwość uruchomienia (wyłaty) kredytu we franku szwajcarskim, jednakże zdecydował się na uruchomienie kredytu w złotych i oświadczył w ten sposób, że zgadza się na dokonanie transakcji przeliczeniowej po kursie kupna dewiz w pozwanym banku, podczas gdy z ww. zapisów wynika, że możliwość wyłaty kredytu w walucie franka szwajcarskiego była wyłącznie teoretyczna;

b) art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 3.09 ust. 1, 2 i 3 umowy z dnia 28 maja 2008 r. poprzez błędną wykładnię zapisów umownych, która prowadziła do wadliwego przyjęcia, że powód mógł od początku spłacać kredyt we franku szwajcarskim, podczas gdy konstrukcja zapisów umownych obliguje powoda do udostępniania środków na rachunku bankowym w złotych i uniemożliwia powodowi spłatę kredytu w wysokości wskazanej w harmonogramie spłat, w przeciwnym wypadku powód nie musiałby zawierać aneksu do umowy w celu dokonywania spłat bezpośrednio w walucie franka szwajcarskiego;

c) art. 385¹ § 1 i 3 k.c. poprzez jego niezastosowanie i negatywną ocenę postanowień umownych pod względem ich abuzywności;

d) art. 58 § 1, 2 i 3 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez jego niezastosowanie i odmowę uznania umowy z dnia 28 maja 2008 r. za nieważną, podczas gdy umowa ta jest sprzeczna z prawem (art. 69 ust. 1 i 2 Prawa bankowego, art. 358 § 1 k.c. - w brzmieniach obowiązujących na dzień zawarcia umowy kredytowej), względnie zasadami współżycia społecznego z uwagi na dysproporcję praw i obowiązków stron kontraktu i brak należytego wypełnienia obowiązku informacyjnego przez Bank względem kredytobiorcy- konsumenta;

e) art. 358 § 1 k.c. w brzmieniu nadanym Ustawą o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2003, Nr 49, poz. 408) poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że wyrażenie kredytu w walucie obcej na dzień zawarcia umowy kredytowej było prawnie dopuszczalne.

Wnioski dowodowe zawarte w apelacji powoda oddalono jako nieprzydatne dla rozstrzygnięcia. Dopuszczono dowód z odpisów wyroków sądów powszechnych dołączonych do pisma procesowego strony pozwanej k. 362 i nast. akt) – na okoliczność ich treści.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna i dlatego nie mogła odnieść skutku.

Ustalenia faktyczne poczynione w sprawie Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za podstawę dla własnych rozważań.

Nie są zasadne podniesione w apelacji zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych.

Trafnie przyjęto, że to powód składał wniosek kredytowy na udzielenie kredytu w walucie frank szwajcarski i samodzielnie wybrał tę walutę jako walutę zobowiązania. Okoliczność, że technicznie wniosek ten wypełniał pracownik banku, a powód jedynie złożył podpis nie oznacza, że powód był zwolniony z zapoznania się z treścią wniosku - przed jego podpisaniem. Fakt, że wniosek ten został podpisany przez powoda bez uprzedniego przeczytania świadczy o niefrasobliwości powoda ale nie może prowadzić do przyjęcia konkluzji, że wniosek o kredyt nie pochodził od powoda. We wniosku została wskazana waluta kredytu (CHF) oraz cel na jaki został zaciągnięty kredyt. Słusznie podnosi strona pozwana, że już informacje dotyczące celu na jaki został zaciągnięty kredyt świadczy o tym, że wniosek o kredyt nie mógł zostać wypełniony samodzielnie przez pracownika banku. Informacje zawarte we wniosku musiały pochodzić od powoda.

Z treści umowy kredytowej wynika, że powód miał możliwość wyboru waluty uruchomienia kredytu i wybrał walutę PLN, wskazując zgodnie z treścią art. 3.07 ust. 2 umowy rachunek złotówkowy. Powód mógł do wypłaty kredytu, wskazać rachunek prowadzony w walucie CHF, co w konsekwencji skutkowało wypłatą kredytu w tej walucie. Nie uczynił tego bowiem kredyt był zaciągany na spłatę zobowiązań w walucie PLN. Wypłata kredytu w CHF wiązała się dla powoda z koniecznością dokonania wymiany waluty z CHF na PLN, czego powód chciał uniknąć wskazując rachunek do wypłaty prowadzony w PLN. Wbrew temu co zarzuca strona skarżąca Sąd Okręgowy stwierdził że uruchomienie kredytu nastąpiło po kursie zbliżonym do najkorzystniejszego dla powoda obowiązującego w dniu uruchomienia kredytu podnosząc, że pozwany nie zdołał wykazać, iż doszło do negocjacji kursu. Zgodnie z treścią umowy spłata kredytu mogła od początku następować w CHF. Powód wybrał inną opcję tj. spłatę w złotych polskich przy wykorzystaniu kursów tabelarycznych stosowanych przez pozwanego z dnia spłaty, co w praktyce oznaczało, że zdecydował się korzystać z usługi kantorowej świadczonej przez pozwanego. Od tej możliwości w styczniu 2009 r. odstąpił (aneks nr (...) k. 19 akt) i od tej daty spłacał kredyt w CHF, bowiem wskazał konto do obsługi kredytu w tej walucie. Powód nie wykazał aby zachodziły jakiegokolwiek przeszkody aby aneks ten został zawarty wcześniej, bezpośrednio po zawarciu umowy kredytu Wszystko to doprowadziło do poprawnego wniosku Sądu pierwszej instancji, że dokonywanie spłat w walucie PLN było świadomą decyzją powoda. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie uzasadniał przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że powód został pouczony przez pozwanego o ryzyku zmiany stóp

procentowych i ryzyku walutowym oraz wyjaśniono, że inne pojęcia związane z udzielaniem kredytów w walucie innej niż PLN. Przekazane powodowi informacje dotyczące ryzyka kursowego (na piśmie i ustnie przez pracownika banku) były wyczerpujące i zostały przedstawione w zrozumiałej dla przeciętnego konsumenta formie.

Pozwany wykazał, że powód był pośrednikiem kredytowym współpracującym z pozwanym.

Podniesione w apelacji zarzuty naruszenia przepisów postępowania nie są zasadne.

Sąd Okręgowy wyjaśnił z jakich względów zostały oddalone wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodu z dokumentu - zestawienia tabelarycznego stanowiącego załącznik do pozwu i oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw rachunkowości i finansów, ze specjalnością w dziedzinie bankowości.

Sąd Apelacyjny ocenę tę podziela i nie stwierdza aby doszło w sprawie do naruszenia do art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c.

Także nie jest skuteczny zarzut naruszenia art. 321 k.p.c. polegający na zbędnym badaniu przesłanek istnienia interesu prawnego powoda zakresie żądania ustalenia nieistnienia prawa albo stosunku prawnego (art. 189 k.p.c.) - nieważności umowy, podczas gdy z treści pozwu jednoznacznie wynika, iż powód wystąpił z dalej idącym żądaniem zasądzenia. Rozważania te nie miały wpływu na rozstrzygnięcie, które odnosiło się do zgłoszonego przez powoda żądania zapłaty.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. wyrok SN z dnia 18 kwietnia 2009 r., II PK 261/08). Podnoszony przez powoda argument, że błędnie oceniono zeznania powoda i pozostałe dowody co do oceny możliwości majątkowych i finansowych powoda, przekładających się na zdolność kredytową do wzięcia kredytu w złotówkach i we frankach szwajcarskich i wyciągnięcia błędnych wniosków co do faktycznej oceny zdolności kredytowej stanowi jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu pierwszej instancji. Z zeznań powoda jednoznacznie wynika, że raty kredytów złotówkowych zaciągniętych w (...) Banku, które zostały spłacone kredytem w walucie obcej były znacznie wyższe. Powód zeznał, że były one o ok. 1000 zł wyższe niż rata kredytu zaciągniętego w CH (k. 307 akt). Oznacza to, że trafny jest wniosek Sądu pierwszej instancji, że powód kierował się możliwością obniżenia wysokości swoich obciążeń kredytowych i dlatego zdecydował się na kredyt w CHF. Także nie jest zasadne kwestionowane przez powoda ustalenia możliwości indywidualnego negocjowania postanowień umownych z Bankiem, w sytuacji gdy umowa zawierała kilka opcji do wyboru (w tym co do wyboru waluty w jakiej ma być wypłacony i spłacany kredyt).

Niewątpliwie pomiędzy stronami doszło do indywidualnego ustalenia kluczowych postanowień umowy kredytu dotyczących: (a) kursu uruchomienia kredytu (został zastosowany kurs negocjowany), (b) waluty wypłaty kredytu czy też w zakresie (c) rodzaju waluty, w której będzie dokonywana spłata rat kapitałowo - odsetkowych. Co do sposobu i zakresu udzielonych powodowi pouczeń odnośnie do ryzyka kursowego ustalenia Sądu pierwszej instancji nie nasuwają zastrzeżeń, a podnoszone przez stronę skarżącą zarzuty w tym zakresie są gołosłowne.

Zawarte w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego nie są zasadne.

Treść umowy kredytowej z dnia 28 maja 2008 r. nie nasuwa wątpliwości interpretacyjnych i została zinterpretowana przez Sąd Okręgowy poprawnie. Powód miał możliwość uruchomienia (wypłaty) kredytu w CHF i mógł od początku spłacać kredyt we CHF. Rachunek na który miała zostać dokonana wypłata kredytu został wybrany przez powoda. Od decyzji powoda zależało czy będzie dokonywał spłat bezpośrednio w walucie CHF, czy też w walucie PLN przy

zastosowaniu kursu sprzedaży banku obowiązującego w dniu spłaty raty kapitałowo - odsetkowej. Potwierdzeniem tego jest zawarcie pomiędzy stronami Aneksu nr (...) do Umowy kredytu.

Nie doszło zatem do naruszenia art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 3.07 ust. 2, 3 i 4 umowy.

Także zarzut naruszenia art. 385⁽¹⁾ § 1 i 3 k.c. nie jest trafny. Zasadnie uznano, że postanowienia spornej umowy nie są sprzeczne z dobrymi obyczajami i nie naruszają rażąco interesów konsumenta - powoda. Podkreślić należy, że w rozpoznawanej sprawie walutą kredytu był CHF i w tej walucie kredyt mógł być spłacany od początku. Powód skorzystał z takiej możliwości zawierając Aneks nr (...), w którym wskazał rachunek do rozliczeń w CHF. Rachunek taki – w świetle postanowień umowy kredytowej mógł być wskazany wcześniej.

Zarzut naruszenia art. 58 § 1, 2 i 3 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c.- nie mógł odnieść skutku. Wbrew twierdzeniom strony skarżącej umowa z dnia 28 maja 2008 r. nie jest sprzeczna z prawem. Punktem wyjścia do oceny zgodności umowy z kryteriami wskazanymi w art. 353¹ k.c. powinno być ustalenie treści i celu umowy oraz kreowanego nią stosunku prawnego. Należy przy tym uwzględnić zgodny zamiar stron, treść umowy, w tym związki między jej postanowieniami, okoliczności zawarcia umowy oraz inne czynniki wskazane w art. 65 i 66 k.c. a także zasadę favor contractus, nakazującą – w razie wątpliwości – przypisać postanowieniu takie znaczenia, które pozwoli na utrzymanie jego ważności. (por. wyrok SN z dnia 27 czerwca 2017 r. II CSK 575/16). Poczynione w sprawie ustalenia dotyczące treści i celu umowy kredytowej oraz kreowanego nią stosunku prawnego w żaden sposób nie mogą prowadzić do wniosku o jej sprzeczności z prawem.

Nie naruszono także art. 358 § 1 k.c. w zakresie zasady walutowości. Stosownie do treści art. 3 prawa dewizowego z 2007 r. ograniczenia w obrocie dewizowym nie dotyczą czynności prawnych dokonywanych z udziałem banków

Podsumowując należy podkreślić, że powód zawarł umowę kredytową, w której określono walutę kredytu – frank szwajcarski. Nie był to kredyt indeksowany obcą walutą. Powód zawarł umowę kredytu w walucie obcej, uruchomienie kredytu i wypłata nastąpiły w walucie przy przeliczeniu jej na złotówki- zgodnie z dyspozycją powoda. Spłata kredytu – zgodnie z dyspozycją powoda - początkowo następowała w złotówkach po przeliczeniu ich na walutę obcą, a po zawarciu Aneksu nr (...) spłata kredytu następowała bezpośrednio w walucie obcej. Wszystkie te możliwości były przewidziane w umowie kredytowej i to od powoda zależało z jakiej opcji skorzysta (waluta obca, złotówki).

W tym stanie rzeczy apelacja powoda – jako pozbawiona uzasadnionych podstaw prawnych - nie mogła odnieść skutku i dlatego została oddalona.

Mając powyższe na uwadze - na podstawie art. 385 k.p.c.- orzeczono, jak na wstępie.

O kosztach postępowania apelacyjnego postanowiono stosownie do brzmienia art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą finansowej odpowiedzialności stron za wynik procesu. Wysokość stawki minimalnej opłat za czynności profesjonalnego pełnomocnika w postępowaniu apelacyjnym określono na podstawie § 2 pkt 6 w związku z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.).

SSA Tomasz Pidzik SSA Irena Piotrowska SSA Jadwiga Galas